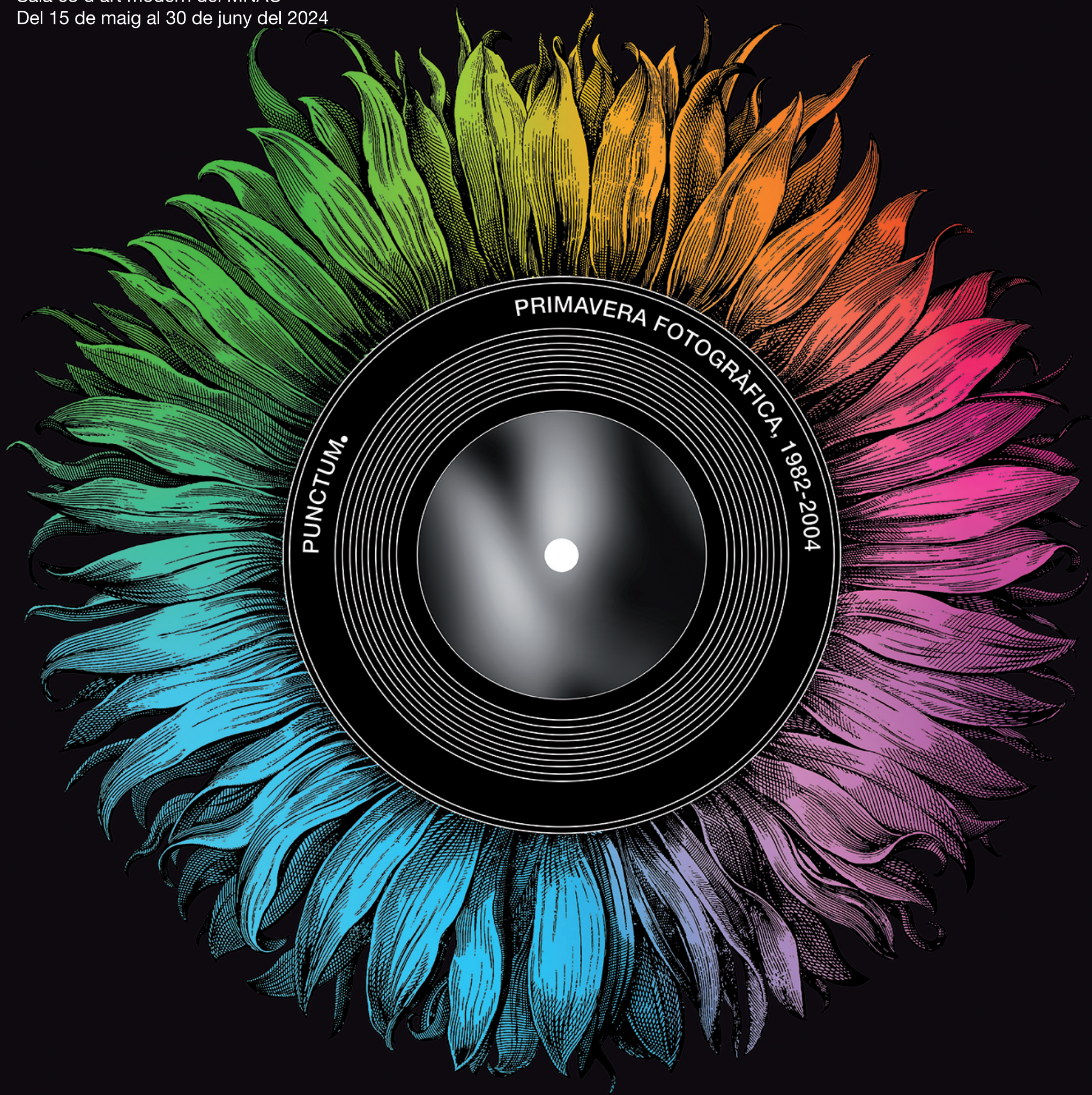

PUNCTUM

Primavera fotogràfica, 1982-2004

Un viatge per les 12 edicions del certamen
a través del seu llegat documental

Sala 63 d'art modern del MNAC
Del 15 de maig al 30 de juny del 2024

Punctum: detall d'una fotografia que ens arriba per atzar i ens punxa el cor.
Roland Barthes. *La chambre claire*, 1980

“Existeix, per fi, una posició en l'especificitat de la fotografia.”

Alexandre Cirici, crític d'art. *Serra d'Or*, abril 1982

“La Primavera fotogràfica, pel sol fet d'existir, ja és un motor per a la recuperació del nostre patrimoni, avala l'existència de la jove fotografia catalana, engresca les entitats culturals a obrir les seves portes a la imatge fixa, promociona autors novells i rememora o dona notícia dels més celebrats. És per aquest motiu que hem aplegat els nostres esforços i els de tots aquells que han aportat la seva contribució per a fer possible una nova Primavera.”

Miquel Porter Moix, cap del Servei de Cinematografia, i

Daniel Giralt-Miracle, cap del Servei d'Arts Plàstiques. Catàleg Primavera fotogràfica, 1984

“Que la Primavera sigui per als fotògrafs com les belles arts són per a la fotografia.” [...]

“De la recreació del naixement de la fotografia a Catalunya, a les darreres tendències del moviment internacional i passant per l'homenatge als mestres, la Primavera fotogràfica a Catalunya pren posicions davant d'una situació del mitjà tan creixent com necessària és la seva constant revisió reflexiva.”

Josep Miquel Garcia, delegat d'Arts Plàstiques. Catàleg Primavera fotogràfica, 1988

MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA

Parc de Montjuïc
Barcelona
www.museunacional.cat

**Generalitat
de Catalunya**

PUNCTUM

Primavera Fotogràfica, 1982-2004

La Primavera Fotogràfica va ser un certamen de periodicitat biennal, iniciativa d'un grup de fotògrafs, galeries i centres culturals barcelonins per promoure la fotografia com a mitjà d'expressió. Era el primer pas per assolir una normalització cultural de la fotografia. Des de mitjans dels anys setanta i fins als primers anys vuitanta va créixer l'interès per la fotografia i es van crear algunes galeries especialitzades a Barcelona. Una jove generació de fotògrafs va veure l'oportunitat de reivindicar la fotografia més enllà del fotoperiodisme i abordar la problemàtica del sector que no havia estat present en el Congrés de Cultura Catalana del 1977.

El seu model era el festival *Venezia-La fotografia* (1979) i el *Mois de la Photo à Paris* (1980). Es crearen les Jornades Catalanes de Fotografia (1980) i les seves conclusions marcaren el camí cap a aquest certamen. Es vindicaren la promoció i divulgació de la fotografia creativa i l'estudi de la fotografia des d'una perspectiva històrica, sociològica, psicològica i estètica, així com la renovació de la pedagogia i el paper de la fotografia a la societat.

La possibilitat d'exposar la col·lecció de Sam Wagstaff a la Fundació Joan Miró en el marc de la primera edició va donar un to internacional al festival des de bon inici, que s'expandí per tot Catalunya. Calia que aquelles accions fossin acollides per una institució cultural, i el Departament de Cultura de la Generalitat liderà la iniciativa amb el suport del cap del Servei de Cinematografia, Miquel Porter Moix, en la primera edició centrada a Barcelona. Poc després en va ser responsable el Servei d'Arts Plàstiques, i es va expandir per tot Catalunya.

Artistes i dissenyadors de renom han deixat la seva empremta en el programa de mà, el catàleg general de cada edició i en el logotip. Cada catàleg reflecteix la riquesa de les propostes fotogràfiques del país i la implicació de tota mena d'entitats públiques i privades. El 1988 David Balsells entrà com a director del certamen. Es crearen el Premi del Llibre Fotogràfic i el Fòrum Fotogràfic, que permeteren l'intercanvi entre creadors, experts, galeristes i col·leccionistes, i el festival s'internacionalitzà. El Centre d'Arts Santa Mònica va ser l'epicentre de l'exposició central del certamen i el lloc de la seva coordinació. A poc a poc, el festival assolí els seus objectius de promoció i difusió de la fotografia, i anà marcant la seva evolució com a mitjà vers el món de la imatge. El 1994 es compraren les primeres fotografies per al Fons d'Art de la Generalitat i el 1996 es publicà el *Llibre blanc del patrimoni fotogràfic*, base per a la constitució del Departament de Fotografia al MNAC, amb la direcció d'Eduard Carbonell, que acollí els fons adquirits. La Primavera Fotogràfica va ser l'eix vertebrador de la fotografia de creació a Catalunya i, al mateix temps, articulà la política institucional de la cultura fotogràfica del país durant dues dècades.

Han passat quaranta-dos anys des de la seva creació i vint des de la seva desaparició, però el llegat documental és immens i calia mostrar-lo pel gran èxit de participació que assolí de les institucions públiques, entitats privades, galeries i escoles d'art d'arreu de Catalunya al llarg de les dotze edicions. Els documents exposats pertanyen íntegrament a la biblioteca i arxiu de Josep Rigol, a qui agraïm la generositat i la col·laboració.

Pilar Parcerisas
Comissària de l'exposició

1 David Balsells amb Josep Miquel Garcia, delegat d'Arts Plàstiques, en la presentació de Balsells com a nou director de la Primavera Fotogràfica, al Palau Moja, 1988.

2 Inauguració de la Col·lecció Sam Wagstaff a la Fundació Joan Miró, 1982. De dreta a esquerra: Miquel Porter Moix, Rosa Maria Malet, Cristina Zelich, Sam Wagstaff, Sabine Dufrenoy i Josep Rigol.

3 Fotògrafs inclosos a la Col·lecció de Fotografia del Fons d'Art de la Generalitat. Asseguts a terra i d'esquerra a dreta: Mariano Zuzunaga, Jordi Guillumet, Eduard Olivella, Carles Fontserè, Manuel Serra, Ferran Freixa, America Sanchez, David Escudero i Martín García. A la segona fila, a peu dret i d'esquerra a dreta: Oriol Maspons, Colita, Joan Colom, Francesc Català-Roca, Ricardo Guixà, Aleydis Rispa, Ricard Terré, Xavier Miserachs, Pere Formiguera, Antonio Blanco, Humberto Rivas i Manel Úbeda, Barcelona, 1996. Foto: Martín García.

“Al llarg de la seva evolució, la Primavera ha estat un motor generador d'activitats, però la seva força radica en la col·laboració permanent amb tots els participants, en un exemple de treball de les institucions públiques i la societat civil.” [...] “El gran puzzle de la normalització s'ha anat configurant, les formes principals ja s'han assolit: la integració a les col·leccions públiques, el departament de fotografia als museus, l'ensenyament de qualitat i recentment també, encara que tímidament, però amb fermesa, la participació del mecenatge privat en la salvaguarda del patrimoni fotogràfic, la qual cosa completa un espai difícil d'aquest puzzle inacabat.”

David Balsells, director. Catàleg Primavera Fotogràfica, 2002

“El marc de legitimació de la fotografia avui és un altre. Ja no és el mitjà, amb les seves característiques formals, el que imprimeix caràcter i singularitat a la tècnica. La innovació i el treball de debò es troben a partir d'ara en les relacions que s'estableixen entre imatges, així com en els vincles que la mateixa imatge és capaç de generar.”

Carles Guerra, director. Programa de mà Primavera Fotogràfica, 2004

“En un sopar al restaurant Can Batista, del barri barceloní de Gràcia, un grup on figuràvem Cristina Zelich, Josep Rigol, Ferran Freixa, Lluís Casals, Lluís Bover, Eduard Olivella i jo mateix vam fundar de forma espontània el que s'hauria de convertir en el degà dels festivals fotogràfics espanyols. Inexperts en temes organitzatius, vam proposar la coordinació de la proposta a una gestora cultural francesa resident a Barcelona anomenada Sabine Dufrenoy.” [...] “Recordo que en una sessió de *brainstorming* del grup jo vaig proposar el nom de Primavera Fotogràfica, però va ser acollit amb reticències generals; va ser més tard quan Sabine el recuperà i el va defensar fins a imposar-se unànimement i inscriure's al nostre patrimoni col·lectiu actual.”

Joan Fontcuberta, fotògraf, crític i historiador de la fotografia.
Historias de la fotografía española. Escritos 1977-2004. Barcelona, Gustavo Gili, 2008

“Les Jornades Catalanes de Fotografia, organitzades a la Fundació Joan Miró el 1980, van ser el germen de la Primavera Fotogràfica, que es va convertir en l'eix vertebrador de la fotografia creativa a Catalunya.”

Cristina Zelich, historiadora de la fotografia. Nadala de la Fundació Carulla, 2012

“La Primavera Fotogràfica és *“Le bouquet photographique du printemps catalan.”* [...] “Em sap greu que, des de la supressió de la Primavera Fotogràfica, s'hagin proposat al públic tan poques exposicions fotogràfiques (sembla fins i tot que les galeries privades s'hagin desmobilitzat), i que la majoria dels treballs dels fotògrafs nascuts en els anys vuitanta siguin gairebé inacessibles.”

Pierre Borhan. Ha estat director de la Mission du Patrimoine Photographique de França.
Nadala de la Fundació Carulla, 2012

TAULES RODONES

Jornades dedicades a quatre impulsors de la Primavera Fotogràfica amb experts que van tenir una relació estreta amb els homenatjats.

Dilluns 3 de juny

HUMBERTO RIVAS (Buenos Aires, 1937-Barcelona, 2009)

Marta Gili. Curadora i crítica d'art. Responsable del Departament de Fotografia i Arts Visuals de la Fundació “la Caixa” (1991-2006); directora de la Galerie Nationale du Jeu de Paume, París (2006-2018), i de l'École Nationale Supérieure de la Photographie d'Arles (2019-2023)

Mariona Fernández. Coordinadora de la Primavera Fotogràfica (1988-2000) i directora del Festival SCAN Tarragona, 2008 i 2009. Creadora i directora de Talleres Islados a Menorca des del 2010

FERRAN FREIXA (Barcelona, 1950-Sant Vicenç de Montalt, 2021)

Cristina Zelich. Fotògrafa, curadora d'exposicions i historiadora de la fotografia. Directora de la galeria Fotomania (1977-1983) i vinculada als inicis de la Primavera Fotogràfica. Coordinadora del Centro de Fotografía de la Universidad de Salamanca (1996-2001)

Manolo Laguillo. Fotògraf i comissari d'exposicions de fotografia. Catedràtic de fotografia a la Facultat de Belles Arts de la UB des del 1995. Membre de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona

Dimarts 11 de juny

TONI CATANY (Llucmajor, Mallorca, 1942-Barcelona, 2013)

Antoni Garau. Director de la Fundació Toni Catany. Centre Internacional de Fotografia, Llucmajor, Mallorca

Pepe Font de Mora. Director de la Fundació Foto Colectania. Fundador i director de la fotogaleria Railowsky, València (1985-2001)

EDUARD OLIVELLA (Barcelona, 1948-2019)

Juan Naranjo. Historiador de la fotografia i comissari d'exposicions. Director de Juan Naranjo Galería de Arte y Documentos, Barcelona

Pilar Parcerisas. Crítica d'art i comissària d'exposicions independent. Presidenta de l'Associació Catalana de Crítics d'Art (2007-2010) i membre del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (2009-2019)

Modera: Pilar Parcerisas

A les 18 h, a la Sala de la Cúpula del MNAC

Primavera Fotogràfica, 1982-2004

Responsables institucionals de la Generalitat de Catalunya

Miquel Porter Moix, cap del Servei de Cinematografia

Daniel Giralt-Miracle, cap del Servei d'Arts Plàstiques

Josep Miquel Garcia, delegat d'Arts Plàstiques

Josep Parera i Serramià, delegat d'Arts Plàstiques

Organització del festival

1982-1984-1986: comissions organitzadores

1988-2002: David Balsells, director

2004: Carles Guerra, director

#PrimaveraFotogràfica

https://ja.cat/jMGt0

https://ja.cat/pg7nx